

[Alfred Andersen]

havde vedrørende dette forslag, at jeg tror, at for hr. Glistrups og mit vedkommende må der være moralen til forskel. Det er da muligt, at det i de kredse, hvor hr. Glistrup kommer, er meget almindeligt, at man bruger den slags gaver og bestikkelser, men det er det altså ikke i de kredse, hvor jeg kommer. Vi synes, det er noget foragteligt. Derfor synes jeg ikke, at det er vores forslag, der er dårligt, men at det er hr. Glistrups tankegang, der er dårlig.

Men som sagt håber vi på, at vi i udvalget kan forbedre forslaget. Det ville kun glæde os, hvis vi kunne finde frem til at forbedre forslaget. Der har jo været så mange skrivelser om disse sager, der er givet fængselsstraffe, og det er da bedre at lave nogle love, som forebygger. Vi er ikke interesseret i at få ret mange spærret inde på grund af, at de har modtaget gaver osv. Derfor er der også lidt forebyggende i dette forslag. Vi mener, at dette er et problem, som bør løses hurtigt, for at vi kan få stoppet disse urimeligheder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 49:

Forslag til lov om ophævelse af helligdagsloven.

Af Wilhjelm (VS), Ebba Strange (SF), Thorndahl (FP) og Aase Olesen (RV).

(Fremsat 28/10 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det lovforslag, der er stillet af de 4 partier, går i al sin enkelhed ud på, at helligdagsloven ophæves.

Det er et forslag, der er identisk med et forslag, som blev stillet af socialistisk folkeparti i forbindelse med folketingets behandling i 1980 af en mindre ændring af helligdagsloven. Forslaget blev dengang nedstemt, idet 89 stemte imod og kun 32 for.

På regeringens vegne vil jeg gerne straks sige, at vi ligesom de 89, der dengang stemte imod, og den daværende regering ikke kan støtte forslaget af denne karakter.

Jeg finder det ikke overbevisende, når det som begrundelse for det foreliggende forslag anføres, at helligdagsloven har mistet sin praktiske betydning, fordi dispensationsansøgninger i almindelighed imødekommes. Den omstændighed, at der er gennemført en fornuftig dispensationspraksis med hensyn til offentlige forlystelser på helligdage, er naturligvis ikke ensbetydende med, at loven er uden betydning. Den gældende ordning medfører, at der er kontrol med området, så man sikrer, at man med en rimelig afbalancering over for andre hensyn kan få en særlig fred på helligdagene.

Hertil kommer, at helligdagsloven ud over reglerne om offentlige forlystelser også indeholder en særlig regel i lovens § 1 om, at gudstjenesten på folkekirkens helligdage ikke må forstyrres. Denne regel, som supplerer reglen i straffelovens § 137, stk. 2, indeholder et absolut forbud, som der ikke kan dispenseres fra, og jeg tror, at store dele af befolkningen vil opleve det som noget naturligt, at der på denne måde sikres folkekirkens gudstjeneste en særlig beskyttelse.

Spørgsmålet om en ophævelse eller væsentlig begrænsning af helligdagsloven har som nævnt været drøftet her i tinget så sent som i 1980. Den daværende justitsminister, hr. Henning Rasmussen, udtalte her, at han mente, at det er en temmelig udbredt opfattelse, at der er visse af folkekirkens helligdage, vi skal omgås med ganske særlig varsomhed. Bl. a. af denne grund kunne den daværende justitsminister ikke på det foreliggende grundlag støtte forslaget om en mere vidtgående lovændring.

Jeg kan ganske tilslutte mig hr. Henning Rasmussens udtalelse. Der er gode grunde til at fare med lempe, når det drejer sig om lovgivning, som har tilknytning til dybe religiøse

[Justitsministeren]

se følelser og den almene respekt for folkekirken.

Det er nok muligt, at en gammel skik med en særlig helligdagsfred kan forekomme nogle mindre selvfølgelig i dag end tidligere. Heroverfor vil jeg imidlertid gerne fremhæve, at man ikke skal overse de alment kulturelle værdier, der også i dag kan være knyttet til, at der på visse dage hersker en lidt større ro og stilfærdighed end sædvanlig. Der er næppe mange, der vil betragte det som et stort fremskridt, at familierne skal haste igennem juleaften, for at de forskellige familiemedlemmer kan nå at komme på diskotek, i biografen el.lign.

Jeg tror, at det vil være fremgået af disse bemærkninger, at jeg ikke kan anbefale det fremsatte lovforslag. Regeringen kan ikke støtte det.

Jimmy Stahr (S):

Det er næsten på dato 2 år siden, vi her i salen havde anden behandling af et forslag om ændring af helligdagsloven, som var meget intens, og som af og til nærmest havde underholdningsværdi, så den ikke ville blive tilladt på helligdage. Der blev diskuteret meget frem og tilbage, og ikke mindst socialdemokratiets stilling blev ved den lejlighed kulgravet af de andre partier.

Jeg skal minde om, at den daværende socialdemokratiske justitsminister sluttede debatten med at sige – det glemte den nuværende justitsminister måske at tage med i citatet – at den daværende minister ønskede at tage op til overvejelse, hvorvidt det var rigtigt at afskaffe helligdagsloven helt. Nu har den daværende justitsminister jo ikke haft mulighed for at gøre disse overvejelser færdige, og partier her i salen har altså foregrebet dette.

Det er socialdemokratiets holdning, at vi ikke skal opretholde lovgivning, som tilsyneladende ikke har nogen større værdi, og som der i mange tilfælde bliver dispenseret fra. Dette er ikke ud fra manglende respekt for gudsdyrkelse. Det er da klart, at der skal være fred omkring de steder, hvor folk dyrker guden eller guderne, og det vil vi selvfølgelig også i socialdemokratiet sikre at der stadig væk bliver, men det kan jo sagtens sikres ad anden vej end ved en egentlig helligdagslov-

givning, som vel alene er en støtte for den danske folkekirke.

Vi vil gå ind for det forslag, der ligger her, men vil selvfølgelig deltage aktivt i udvalgsarbejdet og lægge mærke til, hvilke argumenter der føres frem fra forskellige sider i udvalget.

Jeg må endelig pege på, at der kan være særlige problemer for Færøerne i det her, og det vil jeg også gerne have lejlighed til at diskutere i udvalget. Derimod er jeg ikke sikker på, hvad justitsministeren var inde på, at juleaften udgør et særligt problem i denne sammenhæng.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Den konservative folketingsgruppe kan fuldt og helt tilslutte sig justitsministerens bemærkninger til forslaget om omhævelse af helligdagsloven.

Vi er udmærket vidende om, at der på mange tidspunkter, måske også i gudstjenestetiden, spilles fodbold på dispensation. I den forbindelse vil jeg spørge justitsministeren, om han vil overveje at udvide dispensationen for enkelte klubbers vedkommende, nemlig de klubber, som spiller fodbold med professionelle spillere, så den kommer til at gælde for et længere tidsrum end den enkelte søndag. Det ville også i nogen grad tage brodden af forslagsstillernes påstand om, at det giver fantastisk meget bureaukrati at dispensere fra helligdagsloven.

Jeg vil gerne lige rette en enkelt bemærkning til socialdemokratiets ordfører, som jo i princippet tilsluttede sig forslaget. Man kan måske tænke nærmere over det, når hr. Jimmy Stahr nævner, at der findes flere guder, for også i det konservative folkeparti findes der kun én gud, og det er for os noget meget, meget væsentligt, at vi overholder den helligdagsfred, så ikke alt bliver gråt i gråt.

Vi kan ikke være med til dette forslag.

Povl Brøndsted (V):

Argumenterne for at ophæve helligdagsloven rører jo først og fremmest på nogle praktiske ting, nemlig på alle de dispensationer, der gives, og på den krævende administration, der skulle følge deraf. Vi synes i venstre, at det er nogle praktiske spørgsmål, som vel nok kunne løses. Hvis der er et dispensationsbehov, kunne man måske ændre

[Povl Brøndsted]

paragrafferne, så at der blev brug for færre, og dermed også lempe administrationen

Det er som argument blevet sagt, at det kun er 4 pct., der er interesseret i at have en helligdagslov. Det tror jeg er helt, helt forkert. Jeg er helt sikker på, at gik vi til manden på gaden, eller hvor vi kunne finde ham, og spurgte ham, om ikke det var ganske rart med en helligdagslov, der beskytter mod visse former for offentlig optræden og alt muligt, der kan drage og hige én, så ville han svare ja. Jeg tror faktisk, at helligdagsloven er ret så populær langt, langt uden for kirkefolkets rækker, og jeg tror egentlig ikke, at det er en lov, der først og fremmest er kirkefolkets. Man kan undre sig over, at VS og SF er med, for i nogen grad er dette en miljøløvs for mennesker i mangt et tæt befolket område. Det er en miljøløvs, som sørger for, at der ikke altid er spas og fristelser, der trækker. Det kan også siges, at det i nogen grad er en fredslov. Det er en lov, der giver mennesker lejlighed til at være i fred og ro, uanset hvad de laver, om de går til kirkehuset eller andetsteds, det er ikke det afgørende. Det er da muligt, at de læser det ene eller det andet, mens der er fred til det. Jeg synes, det er helt forkert at sige, at helligdagsloven ene og alene tager hensyn til, at der skal være ro omkring kirkebygningen, eller hvor man nu forsamles for at dyrke sin religiøse opfattelse.

Jeg mener slet ikke, at helligdagsloven kan betegnes som forældet. Jeg ville måske på visse områder sige, at der kunne være brug for, at vi udvidede helligdagsloven. Vi husker for år tilbage den vældige glæde, der var over de bilfrie søndage, og vi var vel egentlig mange, der sagde: gid dog helligdagsloven kunne udstrækkes til på lignende vis på visse områder at give os lidt fred for al den slags, der er med til at forstyrre freden for mennesker, der godt vil komme hviledagen i hu på anden måde end ved at søge kirken.

Det er nok mere tankevækkende, at forslaget er et udtryk for en meget ændret livsform; man mener, at man med en ændret livsform, ændret livsholdning, er i stand til at bryde nogle kulturtraditioner. Jeg tror bare, at vi skal gøre os klart, at kulturtraditioner stikker langt dybere i en befolkning, end nogen overhovedet gør sig klart, uanset om livsformerne ændrer sig, om vi gør alle dage til hverdage, ikke vil holde noget helligt, går i cowboybukser, uanset om det er juleaften

eller det er fastelavn. Normerne kan godt ændres, men jeg tror, det stikker dybt, dybt i et kulturfolk som det danske, at der er visse ting, som egentlig udmærket kan blive ved og måske endda kunne ændres til at gælde på anden vis.

Venstre ønsker ikke at ophæve helligdagsloven. Vi fastholder helligdagsbegrebet. Vi vil overholde grundlovens bestemmelse om, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. Støtten er ikke alene en økonomisk støtte til institutionen folkekirken. Det er også en støtte til menneskene ved, at helligdage er et roligt og fredeligt miljø.

Vi vil derfor gå med til et udvalgsarbejde, hvor vi kan se på, om vi kan få ulemperne fjernet, men vi vil ikke være med til at ophæve loven, for hvad får vi i stedet for, og hvordan bliver vore fritidsmiljøer?

Ebba Strange (SF):

Jeg synes, det var et interessant indlæg, hr. Povl Brøndsted kom med. Jeg sad og blev helt rørt, jeg var lige ved at få tårer i øjnene. Det er da rigtigt, at vi godt kan have interesse i et fredsommeligt miljø en gang imellem, det tror jeg vi alle sammen trænger til. Jeg vil heller ikke stille mig afvisende over for at drøfte med hr. Povl Brøndsted og andre, i hvor høj grad vi fra lovgivningsmagts side skal blande os i, om vi skal have fredeligt miljø nogle dage om året. Det vil jeg i hvert fald være åben over for at drøfte.

Jeg synes bare ikke, det er det, det her handler om. Det her handler om, at vi rækker den nye regering, der med brask og bram har udtalt sig mod bureaukrati og mod overadministration, en hjælpende hånd med at få afskaffet en af de love, der først og fremmest medfører en masse bureaukrati og en masse administration, fordi den ikke lader sig opfylde efter sine oprindelige hensigter.

Det er klart, at et af de spørgsmål, jeg vil stille i udvalget, er, hvor mange dispensationer der egentlig bliver givet fra denne helligdagslov. Det er vores baggrund for at fremsætte forslaget. Det er ikke, at folk ikke skal have fred til at gå i kirke. I øvrigt går folk i kirke på mange, mange andre tidspunkter end lige præcis dem, der er beskyttet af helligdagslovgivningen. Dels ligger den folkekirkelige gudstjeneste på mange andre tidspunk-

[Ebba Strange]

ter end mellem kl. 6 og kl. 12 om søndagen og de nævnte tidspunkter på helligdage, dels har vi efterhånden i vores kultur fået en række andre religionsudøvende grupper, som udøver deres religion på helt andre tidspunkter. Det er ikke det, vi er ude efter.

Vi er ude efter at få åbnet for, at folk kan bruge helligdagene, de fridage, vi har, til anden kulturel udfoldelse. Der er folk, som synes, at det er dejligt at bruge deres fridag til at lave karneval i gaderne, til at spille musik, til at dyrke anden form for kulturelle udfoldelser, ikke kun idrætten. Jeg ved godt, i hvor høj grad idrætten var i fokus, da vi diskuterede dette spørgsmål for 2 år siden, men der er mange andre kulturelle arrangementer, og det kan virke helt urimeligt, at de skal være indskrænket af, at en gruppe mennesker i befolkningen har den særlige beskyttelse, der siger, at inden for de og de tidspunkter skal deres kirkegang beskyttes.

Det er to af årsagerne til, at vi har ønsket at fremsætte dette forslag. For det første er det et afbureaukratiseringsforslag. For det andet skal det være en håndsrækning til de grupper, der ønsker at udfolde anden kulturel virksomhed på de tidspunkter, vi taler om.

Når justitsministeren siger, at han tager afstemningen i efteråret 1980 som udtryk for, at der ikke i dette folketing er stemning for at afskaffe helligdagsloven, så vil jeg godt sige som en af forslagsstillerne, at grunden til, at vi prøver at gøre det, er, at vi fik den daværende justitsministers ord for, at han godt ville arbejde videre med problemet. Vi fik ikke rigtig nogen tilkendegivelse fra socialdemokratiet i efteråret 1980, fordi det var lidt påfaldende, at vi foreslog en hel lov ophævet ved et ændringsforslag til et i virkeligheden ret begrænset forslag om ændring af den daværende helligdagslov. Derfor forsøger vi det nu, og jeg må tage hr. Jimmy Stahrs indlæg i debatten her som udtryk for, at det ser ud, som om vi kan få et flertal for afskaffelse af helligdagsloven.

Jeg er parat til i retsudvalget at drøfte, om vi skal sætte noget i stedet, og hvad det i givet fald skal være.

Jeg vil godt sige til fru Karen Thurøe Hansen, at det, hun lagde op til, var ligesom en udvidet adgang til dispensation. Vi finder det altså mere logisk og mere rimeligt at sige, at vi afskaffer denne lov, og så kan vi vende

tilbage til hr. Povl Brøndstedts spørgsmål om, hvorvidt vi skal lave noget andet, det vil jeg helst ikke svare på i dag, for det har jeg ikke overblik nok over.

Lawaetz (FP):

I november 1980 blev loven lempet. Nu foreslår SF og VS, at den helt ophæves. Jeg er for så vidt enig i, at loven er blevet overflødig, for mig bekendt bliver næsten alle dispensationsansøgninger imødekommet. Men det er da immervæk et overflødigt stykke papir, som man kunne spare.

Hvad sker der egentlig ved at ophæve loven? Det drejer sig i de fleste tilfælde om sportsarrangementer. Jeg ved godt, at professionelle ikke må optræde, men hvor er vi henne i dag, hvor vi har halvprofessionelle fodboldspillere, der spiller pænt i nærheden af kirken ude i Kastrup søndag formiddag både i 1. og i 2. division? Jeg var også helt rørt over hr. Povl Brøndsted – havde han haft 20 minutters taletid, var det muligt, at man var blevet omvendt – men jeg giver ikke hr. Povl Brøndsted ret i, at manden på gaden vil være så enig med ham. Hvis vi kigger på kultur, ja, så har man kultur i England, hvor man driver sport om lørdagen og passer familien om søndagen, og kl. 16, når man kommer hjem, går man på pub. Det er en form for kultur. Det er jo lidt komisk, at hvis man f.eks. har en byfest med et stort historisk optog, så må man ikke give så meget som et trut i hornet, hvis det er inden kl. 12 om søndagen. Hvor er i øvrigt grænserne for helligdagen? Natbeværtningerne holder mig bekendt åbent til kl. 5, og der er vel ikke flere fulde danskere end netop 1. pinsedag søndag formiddag.

Oprindeligt var tanken med helligdagsloven: kom hviledagen i hu, at du holder den hellig. Man kan vel fra mange sider beklage, at der højst er 10 pct. af den danske befolkning, der regelmæssigt går i kirke. SF har jo selv en præst blandt sine folketingsmedlemmer, og fru Margrete Auken går vel også ind for denne lov? Jeg er sikker på, at ingen ønsker at genere kirkegængerne, men tværtimod lægger man arrangementer, således at man ikke generer den nærliggende kirke.

For mig er frihed til at gøre, hvad man har lyst til, også om søndagen, og fjernelse af overflødigt bureaukrati de vigtigste grunde til

[Lawaetz]

at støtte dette lovforslag. Størstedelen af min gruppe har samme opfattelse. Jeg vil imidlertid gerne tilføje, at det jo er et stærkt følelsesbetonet område, således at vi som det mest frisindede parti naturligvis ikke har gruppedisciplin i den slags sager; jeg kan kun tale på flertallets vegne. Sådan burde det naturligvis være i alle folketingsgrupper i den slags sager. Derfor bliver det en lille smule spændende at se, når vi engang skal til at stemme ved tredje behandling, om alle følger det, der står i grundloven, nemlig at de skal stemme efter deres overbevisning. Det her er jo ikke et spørgsmål, der vælter regeringen eller ødelægger finansloven. Derfor bliver det meget spændende, når folk nu skal til at ransage deres samvittighed. Det får vi svar på ved tredjebehandlingen, og det glæder jeg mig i og for sig til.

Nør Christensen (CD):

Jeg ved ikke, om længden af de bemærkninger, som ledsager lovforslaget, er udtryk for vigtigheden af selve forslaget set fra forslagsstillernes side, men i hvert fald er bemærkningerne til dette forslag meget få.

Af de bemærkninger, som ledsager lovforslaget, har jeg især hæftet mig ved sætningen, at helligdagsloven ingen praktisk virkning har. Dog bemærkes det, at det medfører et vist administrativt besvær, altså bureaukrati. At helligdagsloven ingen praktisk virkning har, er, hvad jeg vil kalde for en påstand, og den smule administration, der forekommer som følge af loven, mener jeg at vi sagtens kan leve med. Jeg tror ikke på, at det er det grundlæggende argument. For så vidt angår spørgsmålet om dispensationerne, er det vel muligt i justitsministeriet og med justitsministeren at overveje, hvorledes der eventuelt kan lempes.

Derimod tror jeg, at forslaget på længere sigt handler om væsentlige ændringer i samfundet, om end dette er et af de mindre skridt på vejen, men små skridt fører jo også mod målet. Folkekirken har en opbakning i vort samfund, der ligger noget nær 90 pct., og vi har både ret og pligt til at bevare vor kulturarv.

Jeg har bemærket, at man ved tidligere behandlinger har fremhævet, at det er et mindretal, som overværer gudstjenesten. Også dette argument er utilstrækkeligt, alene af

den grund, at det vel ikke er de samme, der hver søndag går i kirke. Lad mig gentage, at det jo er 90 pct. af danskerne, der er medlemmer af folkekirken.

Vi ønsker at give gudstjenesten en ganske særlig beskyttelse, og derfor kan vi ikke stemme for dette lovforslag.

Janne Normann (RV):

Det er smukt at ville frelse andre, og det missionerende er jo ikke politikere fremmed. Men vi mener, at der i den helligdagslovgivning, vi har, er en frelsertrang, som ikke længere er helt smuk. Man kunne sige, at det var udmærket med en helligdagslovgivning som den, vi har, hvis det var generende for folk, der holder gudstjeneste, at andre dyrkede andre interesser, men folk, der holder gudstjeneste, har jo i kraft af anden lovgivning samme krav på fred, som vi andre har, når vi dyrker vores private interesser; den fred er sikret på anden vis.

Den helligdagslovgivning, vi har, er en antikvit, ganske særlig i et liberalt samfund. Man kunne sige, at skulle vi endelig favorisere folk, der dyrker deres gudstjeneste, så skulle vi være konsekvente og sige, at så skulle man også holde særlig fred af hensyn til folk, der mødes i synagogen om lørdagen, eller man skulle ganske særlig tage hensyn til muslimerne, som mødes i moskeen i Hvidovre om fredagen. Den helligdagslovgivning, vi har, er efter min opfattelse en ukristelig favorisering af det største trossamfund, vi har her i landet.

Jeg er slet ikke enig med justitsministeren, når han siger, at en ophævelse vil være at overse almene kulturelle værdier. Tværtimod er det at dyrke og støtte almene kulturelle værdier jo netop at lade andre dyrke deres specielle interesser, når det passer dem, så længe det ikke generer fællesskabet.

Størsteparten af den radikale gruppe synes, at helligdagslovgivningen er udtryk for en frelsthed, en frelst holdning, som er uværdig i et frisindet samfund, og vi vil derfor gerne være med til en ophævelse af loven. Jeg tør ikke helt sætte tal på, men et flertal i den radikale gruppe er imod helligdagsloven, som den er.

Wilhelm (VS):

[Wilhelm]

I praksis drejer dette forslag sig alene om, at justitsministeriet skal befries for den meningsløse opgave at administrere en forbudslov, som ingen virkning har, men som giver en del overflødig og bureaukratisk arbejde med at behandle og imødekomme dispensationsansøgninger. At det samtidig kommer til at tage sig ud som lidt af en ideologisk sejr at få helligdagsloven afskaffet, skyldes alene refleksreaktionerne fra visse kredse, også demonstreret af nogle ordførere her i dag, som står parate til at forsyne enhver ormstukken overlevering med rituel fims og påstå, at der er tale om ånd eller kultur.

Der er derfor grund til at nævne, hvad lovens virkning ville være, hvis den stadig blev administreret efter sin bogstav og ikke efter dispensationsmuligheden. Den ville forbyde kulturelle og sportslige arrangementer med professionel deltagelse i kirketiden. Den skelner ikke mellem skidt og kanel, og den har ikke de elektroniske medier for øje. Resultatet ville være, at den ud over at være formynderisk, nemlig ved at bestemme, hvad de 96 pct. af befolkningen må og ikke må bruge deres tid til, mens de 4 pct. går til gudstjeneste, ville være direkte kulturfjendsk. Den forbyder f.eks. fremvisning af seriøse film, måske endda med et religiøst tema, i forbudstiden, mens der er frit slag for skæg og ballade i de elektroniske medier. Det sidste skal jeg bestemt ikke beklage, men det viser lovens absurditet, hvis den blev administreret efter ordlyden. Det ville også have betydet, at f.eks. fodboldkampe ikke længere må afvikles søndag formiddag, efter at der er indført kontraktfodbold.

Så vidt jeg har fået oplyst, bliver alle disse besynderlige virkninger dog undgået ved en meget liberal dispensationspraksis. Tilbage er således kun et inderlig overflødigt papirarbejde med formelt at lade, som om vi stadig væk har en helligdagslov. Det bør afskaffes. Den regering, der lagde ud med et løfte om administrative forenklinger, men som har haft mere end svært ved at holde løftet om de 2 glade nyheder hver uge, burde med kys hånd modtage dette forslag om en beskeden antibureaukratisk reform.

De reaktioner, der i øvrigt har været på lovforslaget, kan kun bekræfte mig i den opfattelse, at der – som det også fremstod for 2 år siden ved tingets behandling af den daværende regerings småpinlige forslag om en 25

pct.s devaluering af forbudstiden – ikke kan findes ét lodigt argument imod forslaget. Fra en kristelig pressionsgruppe har vi modtaget en indsigelse, fordi det efter forslaget vil blive muligt eller måske ligefrem almindeligt at afholde motocross rundt om domkirken under højmessen. Det er rent ud sagt en ukristelig løgn. Sådanne arrangementer skal stadig have særlig tilladelse, og jeg går ud fra, at man ved administrationen heraf påser, at man ikke krænker de forskellige mindretal. Det gælder også lovens § 1, som justitsministeren talte om, og som ligger uden for dispensationsmulighederne. Forskellen er blot, at nu skal andre mennesker have lov til uden særlig dispensation at lave, hvad de vil, når det i øvrigt ikke kan genere kirkegængerne.

Ellers har jeg i den offentlige debat kun set et indlæg af den tidligere radikale landsformand Asger Baunsbak-Jensen. Men det er nu heller ikke kedeligt. »Vedtagelse af forslaget er udtryk for åndelig fattigdom«, siger han. »Det danske folk har mistet en fælles livsopfattelse.« Tja. Hvis han regnede arbejderbevægelsen med til det danske folk – men det gør han tydeligvis ikke – så ville han vide, at det skete for 100 år siden.

Et enkelt af Baunsbak-Jensens argumenter fortjener at blive citeret fuldt ud – det lyder:

»Tænk blot på skolen, som jo lider voldsomt under mangelen på et bærende fællessyn i opdragelsen.«

Mangelen på et bærende fællessyn! Og det er sagt af den mand, der som den første meldte sig under hr. Erhard Jakobsens fane til korstoget mod den påståede indoktrinering. Nu efterlyser han ligefrem indoktrinering. Et bærende fællessyn. Det skal blot være hans syn, hans livsopfattelse, så er indoktrinering helt fin. Her har vi en illustration af den fordomsfuldhed, den dobbeltmoral, den småborgelige selvgothed, den mangel på radikal og rational tænkning, som har gjort Hørups parti til det, det er i dag, et parti, der ikke viser vejen, men bare ligger i vejen.

Til slut vil jeg udtrykke min glæde over, at det i dag, modsat sidst, er lykkedes socialdemokratiet at stille med en ordfører. Det er helt oplivende at se det mod og den dristighed, partiet udviser efter at være kommet i opposition. Nu tør de være med til noget så ovovet som at afskaffe forbuddet mod film og fodbold i kirketiden. Hvad kan det dog ikke

[Wilhelm]

udvikle sig til, hvis de bliver holdt fra taburetterne et halvt års tid?

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti må gå imod det foreliggende lovforslag. Der er i denne tid en vågnende historisk interesse hos det danske folk. Det er i medierne blevet udtrykt som, at folk ønsker at kende og finde deres rødder, men ophævelsen af helligdagsloven vil være med til at svække disse rødder. Vor kultur har sin rod i kristendommen, og størstedelen af den danske befolkning er medlem af folkekirken eller et andet kristent samfund eller kirke.

Der er jo nok ikke flere, der bliver kristne, fordi helligdagsloven bliver opretholdt eller strammet, men at den er der, kan minde folk om vores kultur, minde om, at ikke alt er materielt i vort samfund. Helligdagsloven medvirker til, at der vises respekt for det kristne. Søndagen har sin rod helt tilbage i Det gamle Testamente, og de store helligdage, jul, langfredag, påske og pinse, stammer fra grundlæggelsen af Det nye Testamente, og de har været holdt hellige i vort samfund, siden kristendommen kom hertil.

Ophævelsen af helligdagsloven kan skabe uro i de enkelte familier, når en eller anden skal af sted til en forlystelse, en sportskamp, et optog, diskotek eller andet søndag formiddag. Måske har vedkommende ikke lyst, men føler sig forpligtet, fordi han eller hun er medlem af en klub, forening eller andet, der skal til denne forlystelse. Det går ud over kunstnere og deres medhjælpere, hvis de også skal spille om formiddagen. Endvidere mener jeg, at ophævelsen af helligdagsloven nemt kan få afsmittende virkning på lukkeloven. Når man kan have forlystelser, må man vel også kunne holde åbent i forretningerne, og det er der vist ikke mange i den danske befolkning der ønsker. Man kan også stille det spørgsmål, om de, der nødvendigvis må arbejde om søndagen, på hospitaler, ved jernbaner, på institutioner osv., ikke skal have den ekstrabetaling, de får nu, hvis helligdagsloven ophæves.

Kirkeministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg synes, det er på sin plads, at jeg også kommer med nogle principielle betragtninger vedrørende dette lovforslag, al den stund

kirkeministeriet jo formelt har den placering, at vi er med til at afgøre, hvilke dage der rent faktisk i henhold til lovgivningen skal være helligdage.

Jeg kan meget vel se, at helligdagsloven i høj grad er traditionelt bestemt, følelsesmæssigt begrundet. Jeg kan meget vel se, at en helligdagslovgivning måske ikke af alle føles i overensstemmelse med den rationelle og velbegrundede hverdag, vi tilsyneladende lever i og ønsker at leve i. Hvis det skulle komme an på en nedargumentation, for at bruge det ord, så er jeg faktisk ikke i tvivl om, at hr. Wilhelm ville stå stærkt. Jeg kan også meget vel se, at man kan drilles med, at man vil forsvare en begrænsning i folks forskellige udfoldelsesmuligheder på den måde, at helligdagslovgivningen indebærer en sådan begrænsning.

Når jeg godt vil være med til at slå et slag for, at helligdagslovgivningen bevares, så hænger det sammen med, at helligdagslovgivningen er en af de måder, hvorpå staten i henhold til grundloven støtter folkekirken. Men det er sandelig også, fordi jeg vil påstå, at der er et fællesskab mellem kirke og folk. Jeg vil tillade mig at påstå, at det bånd, der er mellem kirke og folk, ikke er så tyndslidt, som alle eller mange påstår, og som vel også er den egentlige baggrund for dette lovforslag. Det kan belyses statistisk med hensyn til, hvor mange der er medlem af folkekirken. Det kan også belyses statistisk med hensyn til, hvor mange der deltager i kirkegang. Det ser faktisk ikke så skidt ud, som hr. Wilhelm påstår. Det er faktisk sådan, at over halvdelen af befolkningen med større eller mindre hyppighed deltager i kirkegang. For mig at se er det ikke kun et spørgsmål om kirkegang. For mig at se er det ikke kun et spørgsmål om at sørge for, at der er fred omkring kirken, omkring gudstjenesten. For mig at se er det også et spørgsmål om, at der trods alt eksisterer et fællesskab.

Der er vel heller ingen, der vil påstå – det vil forslagsstillerne vel heller ikke – at de har et folkekrav bag sig i retning af at få afskaffet den lovgivning, der diskuteres her. Derfor vil jeg foreslå, at man lige tøver en kende og vurderer, om der egentlig er det store behov for at fare frem her, om der egentlig sker noget ved, at vi et øjeblik ser på, om der er behov for at røre ved dette felt. Der er vel strengt taget ikke nogen, det vil genere, at vi

[Kirkeministeren]

på dette område måske tillader os at være mindre rationelle og lidt mere følelsesmæssige.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Fru Janne Normann mente, at det er ukristeligt, når folkekirken på den måde ønsker at beskytte sig selv, det vil sige ved hjælp af en helligdagslov. Det kan man vel næppe sige. Ellers skulle min erindring om det tredje bud være forkert. Det har dog et indhold, så man må sige, at ukristeligt kan det dog ikke være, at man ønsker en helligdagslovgivning. Men det kan vel heller ikke være forkert efter den måde, hvorpå man har placeret folkekirken i det danske samfund.

Med henvisning til grundlovens § 4 synes jeg, jeg har ret til at sige: det kan vel hverken være ukristeligt eller forkert, at nogen vil beskytte de institutioner, der nævnes som noget afgørende i vor forfatning, og det er folkekirken jo. Det har ikke noget at gøre med, at man både tillader og accepterer og synes, det er yderst rimeligt, at folk kan dyrke andre trosretninger. Jeg har bare villet imødegå den betragtning, at der skulle være noget særligt at indvende imod, at man vil sikre folkekirken her i landet. Det tilsiger vor forfatning.

Nogle kan have den opfattelse, at vi ikke burde have en tilknytning imellem det almindelige, om jeg så må sige verdslige samfund og kirken, men at kirken skulle stå ganske frit, som den gør i andre lande. Det er en diskussion, man kan tage, hvis man ønsker det, jeg ønsker ingen ændring. I hvert fald kan jeg sige – og med rette – at vi i dag har en forfatning, som ingen har anfægtet siden 1849 med hensyn til tilknytningen imellem staten og folkekirken.

Jeg mener altså, at det er berettiget at hævde, at vi også igennem lov kan beskytte folkekirken. Så er der spørgsmålet: hvordan skal vi gøre det? Der er flere, der har sagt, at man bare kan ophæve helligdagsloven, for den fred, man vil sikre kirken, gudstjenesten, har vi alligevel. Det har man nu ikke, man ville komme til at savne den bestemmelse, der står i den nuværende lovs § 1:

»Der må ikke på folkekirkens helligdage foretages noget, hvorved gudstjenesten forstyrres«.

Det er rigtigt, det nævnte jeg selv, at vi har en straffelovsbestemmelse, § 137, stk. 2, der bevirker, at folk kan straffes, hvis de forstyrrer en kirkelig handling. Men for at man kan straffe skal det jo kunne bevises, at der har været et forsæt. Hvis det kan hævdes, at der er foretaget noget, der ganske rigtigt har generet gudstjenesten, men hvor det ikke har været den pågældendes forsæt at ramme gudstjenesten, så kan man ikke foretage noget over for de pågældende ved hjælp af straffeloven. Derfor synes jeg, det er rimeligt og rigtigt at have den beskyttelsesbestemmelse, man altså har i den nuværende helligdagslovs § 1.

Der er flere, der har rejst spørgsmålet, om man ikke kunne ændre loven, så man kunne gøre den administrativt lettere, altså undgå alle de dispensationer, vi har i øjeblikket. Fru Karen Thurøe Hansen spurgte, om ikke man kunne foretage noget vedrørende de fodboldkampe, hvori der medvirker professionelle spillere. Når man nævner fodbold og fodboldkampe, så bliver jeg jo svag til enhver tid og vil straks sige: jo, det vil vi da meget gerne medvirke til. Jeg forstår, vi skal drøfte det i udvalget, og hvis man enten kan give generelle dispensationer eller måske udforme loven på en anden måde, så man – hvad der jo også er en administrativ lettelse – kan leve uden de mange dispensationer, så synes jeg da vi skal tale om det.

Det samme svar vil jeg give hr. Povl Brøndsted og fru Ebba Strange, der var inde på de samme spørgsmål, og hvor jeg forstod for fru Ebba Stranges vedkommende, at når man stod som forslagsstiller til et forslag om at ophæve helligdagsloven, så var det egentlig først og fremmest for at få en forenkling. Det kan vi da så drøfte, om vi kan få frem på den måde.

Ja, det er jo muligt, det kan man ikke se bort fra efter de udtalelser, der er faldet, at der er flertal for at ophæve loven. Det må vi så leve med, hvis det skulle være tilfældet, men nu skal vi jo drøfte det forinden. Hr. Lawaetz har ganske ret i, at der jo nok ikke vil ske regeringen noget af den grund, det kan vel hverken medføre parlamentarisk krig eller anden krig. Selv om i historien religionskrigene har været de mest brutale af alle, går jeg ud fra, at det ikke er med de tanker, man har rejst denne sag. Det er en sag, vi skal drøfte.

[Justitsministeren]

Der er muligvis et flertal, det er der vel, hvis socialdemokratiet har en anden opfattelse, end de havde for 2 år siden. Jeg lagde godt mærke til, at hr. Jimmy Stahr sagde, at jeg havde udeladt en bemærkning af den tidligere justitsminister om, at man ville overveje sagen. Ja, jeg er godt bekendt med, at den fremkom, men der var så sent som for 2 år siden ikke noget, der pegede i retning af, at socialdemokratiet ønskede den lovgivning ophævet. Jeg husker debatten og har også læst den efter den tid. Jeg mener ikke, at der var noget, der pegede i den retning. At overveje – det er altså 2 år siden, det blev udtalt af en socialdemokratisk justitsminister. Hvis man havde det absolutte standpunkt, at man kunne undvære loven, så kan det bare undre mig, at man venter, til den næste regering er kommet til, inden man finder frem til standpunktet. Jeg citerede hr. Henning Rasmussen, den daværende justitsminister, fordi jeg dengang syntes, han havde sagt noget fornuftigt. Det er nu sådan, at næsten hver gang en socialdemokrat siger noget fornuftigt, så citerer jeg det meget gerne.

(Kort bemærkning).

Janne Normann (RV):

De ti bud er mig bekendt møntet på de troende. »Kom hviledagen i hu, at du holder den hellig«, er derfor ukristeligt, hvis det går ud på, at andre, der ønsker at komme hviledagen i hu på anden vis, ikke kan få lov til det.

Der ligger ikke i vores holdning noget som helst krav om, at folkekirken ikke skal være beskyttet, at folk, der dyrker gudstjeneste, ikke skal være beskyttet på lige fod med alle andre. Der ligger et oprør imod den bedrevende holdning, at der er nogle, der ikke skal have lov til at tilbringe hviledagen på den måde, det nu passer dem, selv om der er andre, der ønsker at tilbringe den med gudstjeneste.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Justitsministeren kom jo med en vældig grundig gennemgang af det rent strafferetlige, hvorfor straffelovens § 137 ikke er tilstrækkelig, så at man også må bruge straffehjemmelen i helligdagsloven. Kan ministeren oplyse, hvor mange gange i de 52½ år, straf-

loven har været gældende, den har været utilstrækkelig, således at man i stedet for har måttet bruge straffehjemmelen i helligdagsloven, og i hvor mange tilfælde man, bare inden for de sidste 2, 3, 4 år, har nægtet at give dispensation, hvor folk har søgt om dispensation i henhold til helligdagsloven? En sådan grad af virkelighedsnærhed er virkelig nødvendig, når man nærmere skal belyse, hvilken vægt eller snarere mangel på samme der er i justitsministerens jurisprudentielle udviklinger.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Min bemærkning skal blot tjene til at holde diskussionen om afstemningen for 2 år siden ude af anden runde, fordi jeg synes, at den er malplaceret. Der skete nemlig det for 2 år siden, at et meget betydeligt antal medlemmer herinde sagde, at de ikke ville give til kende, hvad de egentlig mente om helligdagsloven, fordi de fandt det ændringsforslag om helt at afskaffe loven, der var stillet, i identitetsmodstrid med det oprindelige, meget beskedne lovforslag. Deres begrundelse var altså simpelt hen, at når regeringen kommer med et meget beskedent forslag om bare at begrænse forbudstiden, så burde man ikke på det grundlag og uden at høre de forskellige og uden at komme med et originalt forslag benytte lejligheden til en total afskaffelse. Det var grunden til, at der var så relativt få stemmer for det vidtgående ændringsforslag. Det blev sagt udtrykkelig af bl. a. den radikale ordfører. Socialdemokraterne sagde jo slet ikke noget under hele debatten, så hvad de har haft som begrundelse, bliver det rene gætteri, men det blev nævnt som begrundelse af den radikale ordfører, at det var identitetsproblemet, der gjorde, at man ikke kunne stemme for det vidtgående ændringsforslag.

Ebba Strange (SF):

Der er blevet talt en hel del om, hvorvidt det er et folkekrav at få afskaffet helligdagsloven, og der er blevet talt om, i hvor høj grad samtlige medlemmer af de folketingsgrupper, der er forslagsstillere til det her forslag, står bag ved.

Det var egentlig hr. Lawaetz' indlæg, der fik mig til at finde frem til referatet af be-

[Ebba Strange] —

handlingen den 18. november 1980, hvor bl. a. fru Margrete Auken havde ordet. Jeg vil godt citere, hvad hun sagde dengang – sp. 2293–2294. Hun sagde:

»Det, der virkelig er helligt og værdifuldt for én, kan ikke gennemføres ved tvang og ved lovgivning på tværs af de ønsker, det drejer sig om.«

Videre sagde hun:

»Det viser bl. a. den bemærkning, der her er faldet, hvor man har fået den idé, at det er kirkegængerne, der står bag helligdagslovgivningen. Jeg vil hermed sige, at det er det ikke. De er aldrig blevet spurgt og kunne – de fleste af dem i hvert fald – af samme grund som jeg ikke drømme om at forlange tvang med hensyn til det, der for dem handler om ånd.«

Det er også lidt i forlængelse af det, fru Janne Normann sagde.

Jeg ved ikke, om det her er et folkekrav, men jeg ved i hvert fald, at for dem, fru Margrete Auken repræsenterede på det tidspunkt – hun var ikke ordfører, hun tog ordet som menigt medlem af SFs folketingsgruppe – er det ikke noget krav, at der skal være tvang.

Jeg vil godt sige med hensyn til det folkelige, at vi jo ikke foreslår helligdagene afskaffet, for jeg er blevet mødt med spørgsmålene: skal vi nu også til at arbejde på alle de dage? Må vi nu ikke engang holde fri skærtorsdag og langfredag og 2. påskedag og sådan noget. Dertil har jeg skyndt mig at sige, at det ligger ikke i forslaget. Der ligger ikke noget om, at vi vil afskaffe helligdagene. Selvfølgelig har vi alle sammen som almindelige, arbejdende mennesker behov for nogle fridage. Det, der ligger i forslaget, er, at vi synes, vi skal skabe den kulturelle mangfoldighed, der gør, at de mennesker, der har lyst til at tilbringe deres fridage med andet end at gå i kirke, også har mulighed for det, selv om det er inden for de tidsrammer, helligdagsloven fastlægger. Derfor mener vi, at helligdagsloven ikke behøver være der, og vi foreslår, at den ophæves.

Fru Inge Krogh siger, at ophævelsen vil svække de danskes rødder og vil skabe uro i familierne. Den vil ikke skabe spor mere uro, end der er i familierne i forvejen om, hvordan man nu skal tilbringe weekenden. Alle vi, der har eller har haft familier, ved, hvor mange diskussioner det afstedkommer, når

den ene vil det ene, den anden vil det andet, nogle skal tvinges i kirke, nogle skal tvinges til noget andet. Det spiller ikke nogen som helst rolle, om vi har en helligdagslov eller ej. De diskussioner skal vi tage i familierne under alle omstændigheder.

Wilhelm (VS):

Der er nogle bemærkninger fra ordførerne i første runde, som jeg gerne vil kommentere.

Til fru Inge Krogh vil jeg blot sige, at jeg beundrer hendes evne til at parodiere. Det indlæg kunne gå fuldstændig uændret ind i »Balladebladet«, eller hvad det er, den dér spøjse udsendelse hedder, som sendes i kirketiden i de elektroniske medier – som ikke er forbudt, fordi man i helligdagsloven ikke er klar over, at der er noget, der hedder elektroniske medier.

Justitsministeren var inde på § 1, som ikke giver nogen dispensationsmulighed. Hr. Glistrup har allerede taget fat på det, ellers vil vi da gerne forfølge det i udvalget: har den nogen sinde haft praktisk betydning? Mig bekendt har den det ikke. Og i hvert fald har den ikke praktisk betydning på nogen af de områder, der var meget nærliggende.

Det kan jeg komme ind på i forbindelse med hr. Povl Brøndstedts indlæg, for hr. Povl Brøndsted sagde noget om, at vi alle sammen i sin tid havde glædet os over de bilfrie søndage. Det er jeg enig i, men hvordan det skal begrunde bevarelsen af helligdagsloven, fatter jeg bare ikke. Jeg går ud fra, at det må betyde, at hr. Povl Brøndsted vil stille et eller andet ændringsforslag om, at helligdagsloven bliver udvidet, sådan at det bliver forbudt at køre i bil søndag formiddag i kirketiden. Så ville der være lidt mening i det. Det er der faktisk ikke i dag. Der køres i bil på livet løs, og der bliver ikke brugt § 1, når der laves hårde opbremsninger og det hviner uden for kirkerne eller de dytter med hornene osv. Der kan justitsministeren ikke vise en eneste sag, hvor man har brugt § 1. Det kunne ellers være et meget relevant tilfælde, men det forekommer altså bare ikke.

I betragtning af det store udtræk, der har været her, med kirkeministerens principielle bemærkninger, med justitsministerens principielle bemærkninger, med hele det folkelige fællesskab og alle fire regeringspartiers ordførere, der har været højt oppe på dupperne

[Wilhelm]

her, når det nu virkelig drejer sig om selve det folkelige fællesskab, om de ikke-materielle værdier, vi også må have i det her samfund, om det, justitsministeren kaldte forfatningens afgørende institutioner, kan man da ikke tage så let på det, at man bare siger, at det får i øvrigt ingen konsekvenser, hvis det bliver gennemført. Så jeg vil da gerne slutte denne anden runde for mit vedkommende med at opfordre regeringen på det kraftigste til at gøre denne sag til et kabinetspørgsmål.

Inge Krogh (KrF):

Det er en gammel fundamental sandhed, at man skal have en hviledag hver syvende dag. Det er noget, der står på Bibelens allerførste blade. Man har forsøgt at lave om på det af og til, bl.a. under den franske revolution, men man er altid vendt tilbage til en hviledag hver syvende dag.

I det øjeblik man ophæver helligdagsloven, mener jeg, at der kan komme en afsmitning på lukkeloven og i det hele taget på de aktiviteter, der foregår. I det øjeblik man lader diskoteker og biografer osv. spille, er der en masse kunstnere, der kommer i gang, og mange af dem kan i hvert fald ikke få en hviledag på et andet tidspunkt.

Vores lønsystem er jo lagt an på, at de, der er tvunget til at arbejde på helligdage, får en dispensation. Det er efterhånden ved at udarte til, at det også gælder den 1. maj. Det tror man somme tider er en helligdag, det kan man da i hvert fald høre nævnet, men det skyldes vel nok, at den danske befolkning ikke rigtig ved, hvad en helligdag er.

Jeg vil tro, at uroen i familien bliver større, jo mindre hensyn der tages til helligdagen, og det vil sige, at man også kan komme i diskussion om, hvor man skal tilbringe søndag formiddag.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Hr. Wilhelms venlige opfordring om, at regeringen skulle gå af, hvis dette lovforslag bliver vedtaget, kan jeg desværre ikke efterkomme. Det ville jo næsten være helligbrøde, hvis jeg sagde ja til noget sådant, og det gør jeg altså heller ikke.

Hr. Wilhelm mente ikke, at man kunne beskæftige sig med afstemningen for 2 år siden, for, som hr. Wilhelm sagde, enten var der givet andre stemmeforklaringer, eller og-

så var der slet ingen stemmeforklaringer givet. Det skal jeg slet ikke komme ind på. Det, jeg har konstateret, er det reelle, at det forslag, der nu bliver fremsat af de 4 partier, er nøjagtig det samme som det ændringsforslag, fru Ebba Strange som ordfører for SF stillede ved andenbehandlingen af forslaget i 1980. Dengang fik ændringsforslaget den skæbne, at 89 stemte imod. Det er dog halvdelen af folketingets medlemmer, der dengang tilkendegav, at de ikke ønskede det forslag. Det er jo ikke forbudt nogen at skifte standpunkt, det har ikke spor med det at gøre; jeg konstaterer bare, at sådan var det dengang: 89 sagde nej til nøjagtig det samme forslag som det, vi behandler i dag.

Både hr. Glistrup og hr. Wilhelm var inde på spørgsmålet om, hvilken anvendelse der har været af dispensationer, og i hvilke tilfælde der har været tale om anvendelse af § 1 i loven. Det må være spørgsmål, som kan gentages i udvalget, og så skal der selvfølgelig blive givet svar på dem. Jeg skal bare sige til hr. Glistrup, at der har været meget få sager, også efter straffelovens § 137, stk. 2. Man kan så glæde sig over, at der er den tolerance, det også er udtryk for, at ingen tænker på at forstyrre gudstjenesten her i landet, eller at det er meget sjældent, det sker. Det bevirker, at der har været meget lidt anvendelse for bestemmelsen i § 1 i den lov, vi her omtaler. Det er heldigvis sådan, at det, at noget i en lov forbydes, bevirker, at de allerfleste mennesker lader være med at gøre det, uden at de lader sig udsætte for en sag af den grund.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var: